

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/publikacje/ksiazki-rzeszow/30984,Reaktywowanie-duszpasterstwa-w-diecezjach-zytomierskiej-i-kamienieckiej.html>
24.04.2024, 21:01

Reaktywowanie duszpasterstwa w diecezjach żytomierskiej i kamienieckiej

Maria Dębowska, Reaktywowanie duszpasterstwa w diecezjach żytomierskiej i kamienieckiej. Materiały źródłowe Kurii Diecezjalnej w Łucku 1941–1945, Rzeszów 2010, 277 s.

Duszpasterstwo na Ukrainie sowieckiej zostało wyeliminowane w wyniku bezwzględnej walki władz z Kościołem katolickim, rozpoczętej po rewolucji bolszewickiej. Niszczenie struktur Kościoła katolickiego dokończono w drugiej połowie lat trzydziestych XX w., aresztując ostatnich kapłanów i zamykając kościoły. Odtąd życie religijne zeszło do podziemi.

Po uderzeniu Niemiec na Związek Sowiecki 22 czerwca 1941 r. i wycofaniu się Armii Czerwonej na wschód rzesze katolików z diecezji żytomierskiej i kamienieckiej docierały do parafii przygranicznych diecezji łuckiej i archidiecezji lwowskiej, pokonując niekiedy do stu kilometrów. Już latem 1941 r. delegacje z odleglejszych miejscowości przybywały do Łucka, by prosić o przysyłanie do nich kapłanów. Tak narodziła się myśl reaktywowania struktur kościelnych w diecezjach żytomierskiej i kamienieckiej. Akcja ta trwała, ze zmiennym szczęściem, do 1944 r.

Z końcem 1944 r. i w roku następnym większość księży, którzy wyruszyli tam do pracy duszpasterskiej, została aresztowana przez sowieckie władze bezpieczeństwa i

skazana na wieloletni pobyt w łagrach. Chociaż ich ofiara była wielka, to dzięki nim nie doszło do zerwania przekazu tradycji, nabożeństw, praktyk religijnych, szafarstwa sakramentów, a najmłodsze pokolenie mogło zetknąć się po raz pierwszy w życiu z kapłanem katolickim. Możliwe było również kontynuowanie duszpasterstwa już po opuszczeniu przez księży łagrów.

Gdzie kupić publikacje:

[Rzeszów](#)